

Kleine alikruik *Melarhaphé neritoides* (Linnaeus, 1758) keert terug in Scheveningen. Maar voor hoelang?

Fig. 1. Pier van Scheveningen Foto: Wikicommons / Rijkswaterstaat.

Arie Twigt

Summary

On 3 June, 2016 the Small periwinkle *Melarhaphé neritoides* (Linnaeus, 1758) was re-encountered on one of the pillars of the Pier of Scheveningen, province of Zuid-Holland. Scheveningen had also been the place where the species had been found for the first time in the Netherlands in 1916. Unfortunately, the pillars were recently painted and the Smalle periwinkle was lost. But a larger population was recovered from the northern jetty of Scheveningen harbour on July 7, 2016.

De vondst van de Kleine alikruik en wat daarna gebeurde...

Inleiding

Op 3 juni 2016 gingen mijn broer Gijsbert en ik een dagje naar Scheveningen. We wilden gaan kijken wat de visserij had aangevoerd. Weinig dus, in de haven was niets te vinden. Daarop zijn we naar de Pier gegaan. We wisten wel dat de Kleine alikruik er meerdere keren was gevonden, maar wel al heel lang geleden. We hadden de soort in gedachten maar rekenden er totaal niet op. (fig. 1)

Nadat we het strand om de palen hadden afgezocht, wat nog een eikapsel van de Noordhoren *Neptunea antiqua* opleverde, gingen we de palen afzoeken. Die waren begroeid met verschillende groen- en bruinwieren en een aantal onbekende Alikruiken *Littorina* spec. Toen viel mijn oog op een klein, zwart alikruikje. Zou het dan toch? Thuis bleek na een uitgebreide determinatie dat het inderdaad de Kleine alikruik *Melarhaphé neritoides* (Linnaeus, 1758) betrof! (De Bruyne, 2004, 2013). Nadat ik er melding van had gemaakt in de mail kwamen er van alle kanten enthousiaste reacties. Mogelijk zou er zich een

populatie hebben gevestigd (Anemoon, 2016)!

Maar op 6 juli kregen we een negatief bericht. Voor de Volvo Ocean Race van 2018, waarvan de finish in Scheveningen zal zijn, werden de palen in allerlei kleuren geverfd! Dat was een hele tegenvaller. Op 7 juli 2016 hebben we de Pier tevergeefs opnieuw afgezocht. Nu vonden we op het noordelijke havenhoofd echter 37 exemplaren van de Kleine alikruik! Dit betekent waarschijnlijk dat er zich een populatie voorlopig heeft gevestigd (fig. 2, 3).

Beschrijving

De Kleine alikruik is een lid van de familie van de Littorinidae. Gekenmerkt door een zwart, glad oppervlak en een eivormige mondopening (fig. 4). De soort wordt niet groter dan een centimeter. De Kleine alikruik leeft zeldzaam langs de Nederlandse kust op dijken, pieren, etc. Er is een populatie aanwezig in IJmuiden (fig. 5); daarnaast is de soort gevonden op Texel, in Westkapelle (niet meer aanwezig), in Den Helder (niet meer aanwezig) Vlissingen en de voormalige Hondsbossche zeevering (niet meer aanwezig). De laatste is bedolven onder een dikke laag zand, wat funest is voor de Kleine alikruik. Ook het

Fig. 2. Kleine alikruiken op het noordelijke havenhoofd, Scheveningen. Foto Arie Twigt.

Fig. 3. Zoekplaatje, zo zaten de meeste Kleine alikruiken verstopt. Flink speurwerk dus, hier voor Gijsbert Twigt! Foto Arie Twigt.

Fig. 4. Kleine alikruiken, c. 7 x ware grootte. Foto Arie Twigt.

Fig. 5. Kleine alikruiken op de pier van IJmuiden. Foto Adriaan Gmelig Meyling, Stichting ANEMOON.

asfalteren van dijken (Westkapelle) is slecht voor deze soort. Op de andere locaties wordt deze soort het ene jaar wel en het andere jaar niet gevonden.

De locatie Scheveningen

Scheveningen is de plek waar de Kleine alikruik in 1916 voor het eerst in Nederland is gevonden; daarna is de Kleine alikruik nog meerdere keren in Scheveningen gevonden. Voor het laatst in 1962. En nu, in 2016, is ze dus weer herontdekt. We hebben het exemplaar gevonden op een van de palen van de Pier, bij de vloedlijn. Zoals al genoemd hebben we daarna nog een populatie aangetroffen op het noordelijke havenhoofd.

Later deze maand wordt er op de havenhoofden geïnventariseerd. Op het havenhoofd was er tot 1986 een populatie van de Kleine alikruik aanwezig. En hopelijk vinden we de komende jaren de Kleine alikruiken nog steeds in Scheveningen, op het havenhoofd en misschien zelfs weer op de Pier.

Dankwoord

Dank aan Adriaan Gmelig Meyling, Rykel de Bruyne en Petra Sonius voor hulp bij het schrijven van het artikel voor

NatureToday en Adriaan Gmelig Meyling voor de foto van Kleine alikruiken op de pier van IJmuiden. Tevens dank aan Gerard Majoor voor inhoudelijke aanpassingen.

Als u nog vragen heeft kunt u mailen naar: kleinealikruik.info@gmail.com

Geraadpleegde bronnen

ANEMOON, 2016. Kleine alikruik terug bij Scheveningen. www.naturetoday.com/intl/nl/nature/reports/message/?msg=22828. Geraadpleegd 08-07-2016.

DE BRUYNE, R.H., 2004. Veldgids schelpen. KNNV Uitgeverij, Zeist.

DE BRUYNE, R.H., S.J. VAN LEEUWEN, A.W. GMELIG MEYLING & R. DAAN (red.), 2013. Schelpdieren van het Nederlandse Noordzeegebied. Ecologische atlas van de mariene weekdieren (Mollusca). – Tirion Uitgevers, Utrecht en Stichting ANEMOON, Lisse.

Adres van de auteur
arietwigt4@gmail.com